

Slovenski dom

Štev. 98.

V Ljubljani, v petek, 1. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeje
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 698:

Scontri pattuglie sul fronte Cirenaico

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Sul fronte Cirenaico vivace attività di nostre pattuglie esploranti, ostacolata dal violento ghibli.

Nostri velivoli hanno attaccato con successo il porto di Tobruk e mitragliato concentramenti nemici di automezzi ad ovest della piazza.

Un Curtiss è stato abbattuto dalla caccia tedesca.

Forti unità aeree italiane e germaniche hanno effettuato ripetute azioni di bombardamento su Malta conseguendo vasti effetti distruttivi.

Un ricognitore della R. Marina di scorta ad un convoglio nel Mediterraneo centrale respingeva vittoriosamente l'offesa di tre Bristol Blenheim, colpendone gravemente uno.

Il nostro apparecchio, danneggiato nel corso dello scontro, ritornava alla base con tre feriti a bordo.

Vojno poročilo št. 698:

Patrolni spopadi na cirenajškem bojišču

Uradno vojno poročilo št. 698 pravi:

Na cirenajškem bojišču je silovit puščavski veter oviral živahno delovanje naših ogledniških patrol. Naša letala so uspešno napadla pristanišče v Tobruku ter s strojnimi obstrukcijami zbirališča sovražnikovih vozil zahodno od te postojanke. Nemški lovci so sestrelili en Curtiss.

Močni oddelki italijanskega in nemškega letalstva so izvedli ponovno bombardiranje na Malto in dosegli velike uničevalne uspehe.

Oglednik Kr. mornarice, ki je spremljal konvoj na srednjem d-lu Sredozemskega morja, je zmagovito odbil napad treh angleških letal vrste Bristol-Blenheim in eno letalo zadel. Naše letalo je bilo med spopadom poškodovano in se je vrnilo v oporišče s tremi ranjanci na krovu.

Nemški razlogi za povračilne napade na angleška mesta

»Imamo pravico plačevati z istim denarjem, kakor so plačali nam Angleži«

Berlin, 1. maja. s. Nemški povračilni napadi na angl. mesta Bath, Norwich, Eweter in York so angleško javno mnenje navdali s silnim strahom. Na angleško ogorčeno kričanje odgovarja »Zwölf Uhr Blatt«: »Imamo pravico, da plačujemo z istim denarjem, s katerim nam je plačalo angleško letalstvo. Angleži so bili, ne pa Nemci, ki so začeli z uničevanjem cerkva in najmenitnejših spominskih zgradb po nemških mestih. Zato nam ne more nihče braniti, da ne bi mi ravnali prav tako.« List potem povzame: »Angleški narod naj se obrača do svoje vlade, naj pokliče na odgovor Churchill, ki je prvi ukazal take barbarske zločine. Mi ravnamo z njimi, kakor ima on navado ravnati z nami, in ker ne razume drugih dokazov, se lotimo njegovih lastnih. Način in pravi angleški namen, da bi strahovali civilno prebivalstvo in v njem omajali voljo do odpora, našega naroda ne gane. Naš narod ni dal in ne daje slutiti, da je utrujen. Pač pa so utrjeni Angleži, ko si njihovi vojaški in politični voditelji niti pod moskovskim pritiskom ne upajo odločiti za kakršen koli važnejši vojaški nastop.«

List »Münchener Neueste Nachrichten« pa pravi, da so Angleži še pred nekaj dnevi sneli krinko in se naslajali ob najbolj barbarskih popisih škode, ki jo je pretrpelo nemško prebivalstvo zaradi napadov angleških letal. Po odločnem nemškem odgovoru pa zdaj pričnajo zanikavati, da bi hoteli z bombardiranjem strahovati, nemške ukrepe pa označujejo kot barbarske in krute. Kakšna je angleška nesramnost in hinavščina, je lahko soditi po tem — zaključuje list — da če so Angleži pripravljene prepustiti vse zaklade omike na celini boljševiškim tolpom, tudi sami ne čutijo nikakega zadržka, da ne bi še s svojimi sredstvi skušali uničevati zgodovinskih spomenikov evropske omike in zasebne lastnine evropskih prebivalcev. Churchill je že vdrugič svoje letalstvo pogljal nad nemško civilno prebivalstvo in vdrugič je zdaj začel tarnati nad posledicami, ki jih mora nositi angleški narod sam. Angleško veselje nad barbarskim rušenjem po letalskih napadih na Lübeck, Rostock in Köln je že pri kraju, zdaj so jeli objokavati škodo, ki jo mora angleško ljudstvo trpeti zaradi Churchillove zločinske politike.

Berlin, 1. maja. s. V nemških vojaških in političnih krogih podčrtavajo nove nemške letalske napade nad Anglijo. Exeter, Bath, Norwich in York, to so štiri imena angleških mest,

Po pisanju švedskih listov in zatrjevanju ameriških političnih in vojaških krogov se je angleški mornarski minister sir Dudley Pound na konferenci z ameriškim zastopnikom v Washingtonu razgovarjal o možnosti anglo-ameriške zasedbe otoka Madagaskarja ob vzhodni afriški obali. Angleški zastopnik pa je imel tudi razgovore s poveljniki ameriške vojne mornarice.

Manifestacije za vrnitev Nice Italiji

Ob obletnici francoskega poraza pred Rimom leta 1849 so po vsej Italiji bile prireditve, na katerih so dokazovali večno italijanstvo Nice in zahtevali priključitev te pokrajine domovini

Rim, 30. aprila. s. Obletnico zmage, ki so jo dosegli garibaldinski oddelki nad francoskimi brigadami 30. aprila 1849 ob slovitih obrambi Rima, so včeraj po vsej Italiji praznovali z navdušenimi domoljubnimi prireditvami. Po vseh večjih mestih so določeni govorniki poveljevali slavna dejanja garibaldincev ter z zgodovinskimi dokazi spominjali na to, kakšna so vedno bila čustva Francije do Italije. Povsod je slovesnost dobila izrazit iredentistični značaj. Italijanstvo Nice je bilo vsebina vsaki manifestaciji. Vseučiliški študentje so v spomin na sodelovanje vseučilišnikov v bitki leta 1849 imeli spominske slovesnosti v gorečem ozračju. Sinji dalmatinski robec, ki je od začetka zahtev po Dalmaciji oviavljal vrst slehernega italijanskega vseučilišnika, je zamenjal škrlatni robec z grbom Nice, od kar so zahteve po Dalmaciji bile kronane z najboljšimi izpolnjenjem.

V Rimu je proslavo italijanstva Nice ob obletnici garibaldinske in rimske zmage nad Francozi priredila akcija za Nice v sporazumu z državnim zavodom za fašistovski omik. Slovesnost se je začela s prepričljivimi obredi poklonitve tistim, ki so padli za veličino domovine. Rimsko vodstvo akcije za Nice je nato šlo pozdravljat rimskega guvernerja in prefekta ter jima neso izkaznico, znak in robec tega društva.

Popoldne so se na dvorišču palače Braschi sešli zastopniki garibaldinskega gibanja, vojaških društev, krajevnih organizacij akcije za Nice, strokovnih organizacij in ženskih fašistovskih skupin. Po številu in po živem navdušenju je bilo največ članov vseučiliških fašistovskih organizacij. Zbrana zastopstva je pregledal general Ezio Garibaldi, navzoči pa so bili: rimski guverner z dvema podguvernerjema, prefekt, poveljnik armadnega zbora, številni rimski fašistovski dostojanstveniki, zastopniki bojevnih društev, nar. sv. Gioacchini, poveljnik iredentističnih skupin akcije za Korziko.

Takoj zatem je v navzočnosti finančnega ministra grofa Thaona di Revela, eksc. Janelija ter zveznega tajnika bil blagoslov novih praporčkov za štiri krajevalne organizacije akcije za Nice. Novi prapori nosijo imena štirih slavni padlih.

Nato je v dvorani palače Braschi eksc. Janeli govoril o italijanstvu Nice. Začel je s poveljevanjem garibaldinske in rimske zmage leta 1849. To je bila zmagalica ljudstva, zmagalica iunaške pešice ljudi nad rednimi francoskimi četami pod poveljstvom generala Udinota, ki ga je Louis Napoleon poslal nad Rim, da bi s tako z zvijačo pridobil naklonjenost francoskih konservativcev. Guverner je s kiparsko jedrnatostjo navaial poglavite dogodke iz obrambe Rima. Ta zmagalica, čeprav je zanjo prišlo neizogibno odnehanje iunaškega odpora garibaldincev zoper dosti močnejše sovražnikove sile, je vendar prinesla sad. Leta 1870. je Rim postal ne samo prestolnica Italije, temveč ena izmed neuničljivih moralnih kategorij na svetu. In ni brez pomena, da je pa malo prej poražena Francija videla kako vstaja veliko nemško cesarstvo.

Toda Franciji ni zadostoval en sam zloben nastop, tisti v letu 1849., temveč je navzlic vsemu, kar je žalostnega in mračnega prinesla vojna v 1859., Francija s prav tako mračno grožnjo zahtevala, da ji Italija odstopi Savojo in Nice. Garibaldi, veliki sin Nice, je dejal: »Zanikavati italijanstvo Nice je kakor zanikavati luč sonca.«

Vsa zgodovina Nice od Julija Cezarja do danes dokazuje globoko ter neuničljivo resničnost te trditve. Guverner je z naglim, pa kar se da uspešnim pregledom zgodovine tega mesta to tudi dokazal. Pokazal je tudi, da se je domovina neizogibno nuino morala odreči Savoiji in Nici pod kraljem Viktorjem Emanuelom II. in Garibaldijem. To odpoved so povzročili razlogi, mimo katerih tedaj ni bilo mogoče iti. Da-

Prva naloga novoizvoljene japonske zbornice

Tokio, 1. maja. s. V dobro obveščenih japonskih krogih napovedujejo, da bo vlada brž po volitvah sklicala novo zbornico, da bi naznanila japonskemu narodu trden sklep nadaljevati sedanji boj do popolne zmage.

Tokio, 1. maja. s. »Japan Times« razlaga včerajšnje splošne volitve na Japonskem in pravi, da volitve najprejčeljeje dokazuje moč in spretnost vlade ter tudi popolno sodelovanje med ljudstvom in vlado. Treba je primerjati zbranost in disciplino pri teh japonskih volitvah ter neizogibno globoke pretrese, do katerih bi prišlo ob splošnih volitvah v Angliji ali v Združenih državah. Take volitve bi na zatožni klopi privedle tiste, ki so odgovorni za dosedanje pomeve in tih dveh držav.

Tokio, 1. maja. s. Volivnih upravičencev za včerajšnje volitve na Japonskem je bilo 15-milijonov, uradnih kandidatov za poslance pa 1079. Izvolili so 466 poslancev. Izidi bodo za Tokio razglašeni danes, za ostale pokrajine pa jutri.

Smrtne obsodbe v Berlinu

Berlin, 1. maja. s. Berlinski listi poročajo, da je posebno sodišče v Berlinu obsodilo na smrt tri kazničence, ki so pri poskusu bega skušali ubiti jetniškega paznika. Isto sodišče je obsodilo na smrt ničevrednega, ki se je okorščal s protiletalsko zatajnostjo ter po cestah v Berlinu napadal ženske in dekleta.

Nemško vojno poročilo

Nadaljevanje nemških povračilnih poletov na Anglijo

Hitlerjev glavni stan, 1. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje vojno poročilo:

Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča so napadi in sunki nemških napadalnih čet dali uspeh. Posamezni slabotni napadi sovražnikov so bili odbiti. Zaradi letalskih napadov na važne železniške naprave in sovražnikovo zaledje so Sovjeti imeli znatne izgube v prevoznih sredstvih. Na laponskem bojišču in okrog Murmanska so spodleteli ponovni napadi sovražnika, ki so mu bile prizadejane prav hude izgube.

V Severni Afriki je zaradi silnih počenih viharjev prišlo le do živahnega ogledniškega delovanja na obeh straneh.

Na vzhodnem Sredozemskem morju je nemška podmornica potopila prevozno jadrnico, ki je bila v angleški preskrobovalni službi. Letališča na otoku Malto so bila ponoči in podnevi uspešno bombardirana.

Blizu vzhodne ameriške obale so nemške podmornice potopile šest trgovskih ladij s skupno

33.000 tonami, poleg tega pa so s torpedi poškodovale še neko veliko trgovsko ladjo.

Nemško letalstvo je nadaljevalo svoje maščevalne napade na Anglijo. V noči na 30. april so močne skupine nemških bojnih letal ob jasnem vremenu napadle angleško mesto Norwich. V središču mesta in v industrijskih napravah so izbruhnili veliki požari in močne eksplozije.

Pri sovražnem letalskem napadu na pariška predmestja so bila poslopja znatno poškodovana in civilno prebivalstvo je imelo izgube. Posamezna angleška letala so vznemirjala severno nemško obalo. Dve angleški letali sta bili sestreljeni.

Berlin, 1. maja. s. Po poslednjih poročilih nemškega vrhovnega poveljstva je berlinski večerni tisk objavil, da je boljševiško letalstvo tudi včeraj utrpelo nove hude izgube. Samo nad Ilmenskim jezerom so nemški lovci brez izgube v hudih letalskih spopadih sestrelili 17 ruskih letal, na južnem odseku pa so jih sestrelili še 12. Na skrajnem severu so Sovjeti izgubili 7 letal, tako da so boljševiki v 24 urah izgubili vsega 36 letal.

Vojna na Daljnem vzhodu:

Nove japonske osvojitve na Filipinih

Tokio, 1. maja. s. Agencija Domei poroča, da so japonski oddelki zasedli kraj Parang, za njim pa mesto Halabang ter letališče, ki leži 40 km severno od Paranga na Filipinskem otoku Mindanau, ki je po velikosti drugi v tej otoški skupini. Novice z Mindanaua pravijo, da po zasedbi Paranga in pristanišča Kotabada Japonci ovladujejo vso ondotno pokrajino in da naglo raztezajo svoje nastope zoper ameriške oddelke, ki so še na zahodni obali tega otoka.

Šanghai, 1. maja. s. Poročila ameriških in angleških agencij z bojišča v Birmi pravijo, da

se bitka vedno bolj približuje Kitajski in da grozi nevarnost, da bi Japonci prišli Kitajski za hrbet. Japonci so dospeli že v neposredno bližino birmanskega mesta Lashio, čez katero vodi važna dovozna cesta iz Rangona v Kanton.

Bangkok, 1. maja. s. Kitajsko uradno poročilo pravi, da so se kitajski oddelki umaknili iz birmanskega mesta Lashio.

Rim, 1. maja. s. Avstralsko uradno poročilo potrjuje, da je poveljnik ameriškega letalstva v Avstraliji izgubil življenje pri letalski nesreči. General Harold George je prejel poveljeval am-

nes pa, po bliskovitem porazu Francije, je italijanski mladini zaupana naloga narediti Nico spet italijansko. Nica je zastava. Če ne bi bilo Italije, ki je 1922 dvignila zastavo proti komunizmu, ne bi bilo za omiko niti preteklosti, niti bodočnosti. Rimsko sonce sveti v svojem zmagovitem sijaju na nebu sveta.

Guvernerjeva izvajanja so bila deležna velikih odobravanj. Podobne slovesnosti so bile po vseh večjih italijanskih krajih.

Današnji številki »Slov. doma« so priložene položnice. Vljudo prosimo cenjene naročnike, da se jih blagovolijo čimprej poslužiti.

Vesti 1. maja

Danes bodo v Bolgariji na javni dražbi začeli prodajati judovski premoženje, ki ga je zasegla država. V glavnem gre za delnice v vrednosti nekaj sto milijonov levov.

Angleško uradno poročilo pravi, da je od 2.610.000 ton nizozemskega Brodovja, ki je stopilo v angleško službo, bilo do 31. decembra lani poplavljenih 1.941.000 ton.

Most se je podrl pod nabito polnim osebnim vlakom na progi med Monseratom in Barcelono. Ker je bil most kratek, sta nad reko obvisela dva vagona, katera je pa teža ostalih vagonov na obeh bregovih obdržala v zraku, da so lahko vse potnike rešili, čeprav s težavo.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. doma«

Moralni bi napasti drzno, samo da ustvarimo v Evropi drugo fronto, je govoril bivši angleški minister za letalsko izdelavo Beaverbrook v Ameriki. Zaradi tega stavka so njega in angleško vlado zelo napadli v londonski poslanski zbornici, češ, kako je mogoče, da že vsakdo v imenu angleške vlade in vojske lahko napoveduje in razodeva vojaške načrte. Zastopnik zunanega ministra se je moral zaradi tega poslanca na vse načine opravičevati.

V Ankari so včeraj nadaljevali z zasliševanjem osumljencev in prič v razpravi proti atentatorjem na nemškega poslanika von Papena. Zaslišan je bil tudi bivši jugoslovanski državljani Jusuf Atalaj.

Nemški listi priobčujejo sliko novega strmočnega letalskega bombnika, ki ga je pred kratkim začelo uporabljati nemško letalstvo. To je letalo Do-217 z dvema motorjema, iz tovarn BMW, zelo okretno, tako da je skoraj enako najbolj slovitim nasprotnikovim lovskim letalom. Ima nove, zelo popolne zavore za strmočavljenje, je zelo stabilno, nosi lahko bombe največje mere ter tudi letalska torpida in mine. Oboje je na oklepni pokrovom, da pilot lahko strelja s topovi in strojnimi ali na vse strani.

Ameriško vojno ministrstvo je sklenilo sestaviti dve letalski diviziji iz samih zamorcev. Tudi sicer bodo v letalstvo sprejeti drugobarnve pilote, tako da bo v ameriškem letalstvu služilo vsega kakih 300.000 zamorcev.

Moralni in tvarni učinki nemških povračilnih bombardiranj so v angleških mestih neskončno večji celo od tistega, kar so Angleži mislili, da bodo dosegli s svojimi napadi na nemška kulturna in umetniška središča.

V Bukarešti so ob navzočnosti rumunskega kralja prvič kazali romunski vojaški film »Sveta vojaka«, ki prikazuje boje romunske vojske proti boljševizmu.

Ob rojstnem dnevu japonskega cesarja je bila razglašena pomilostitev, katere je bilo deležno 226 jetnikov.

Argentinska vlada je prepustila Švici zastopstvo koristi Kanade in Združenih držav na Japonskem, ne da bi navedla katerikoli razlog za to dejanje.

Razmerje med Združenimi državami in Francijo je zelo košljivo, je dejal ameriški minister Cordell Hull predstavnikom tiska. Za vzrok je navedel razna poročila, ki jih je ameriška vlada prejela od svojega poslanika v Franciji.

Iz Berlina poročajo uradno, da bo letos opuščen običajno izobesanje zastav za 1. maj, ki se v Nemčiji slavi kot narodni praznik in da bo tudi okraševanje poslopj izostalo.

Zastopniki ukrajinskih kmetov so izrekli zahtevali in zagotovili vdanost in zvesto sodelovanje nemškemu ministru za zasedene kraje na vzhodu, Alfredu Rosenbergu. Rosenberg jim je obljubil, da bodo vsi kraji kmalu obnovljeni. Zastopstvo pa je povabil na obisk v Nemčijo, da si bo ogledalo poljedelstvo na Westfal-ekem.

Ob napadu angleškega letalstva na francosko mesto Abbeville v noči na nedeljo je bilo ubitih 20 francoskih državljancev.

riškim letalskim oddelkom na polotoku Batangu ter je prišel v Avstralijo tedaj, kakor general Mac Arthur.

Cene nepremičninam v šempetrskem okraju

Ljubljana, 1. maja. Nepremičninski trg v aprilu ni spremenil svoje živahnosti. Nekaj dni je bil pač nekaj zastoja, toda še vedno vlada veliko zanimanje za razna stavbišča, okoliške zemljiške parcele in za stanovanjske hiše v mestu. V okolici je bilo prodanih več travnikov in gozdnih parcel, ki so glede obsega in cene kaj različni. Cene gozdnih parcelam so še vedno razmeroma nizke, tudi travniki na Barju so poceni. V raznih katastrskih občinah v Ljubljani pa se cene rapidno dvigajo. Zanimiv primer o dvigavanju cen kaže dva kupčiji, ko je bil svet, ležec v k. o. Šempetrsko predmestje I. del, prodan po 209 lir.

V aprilu je bilo drugače pri zemljiški knjigi zaznamovanih 46 pogodb, na podlagi katerih je bil izvršen prenos lastninske pravice na nove lastnike za celotno vrednost 1.105.881 lir, ko je bilo v marcu zaznamovanih le 26 kupnih pogodb za vrednost 1.501.169 lir. Mnogo hiš in zemljiških parcel v Ljubljani je bilo kupljenih od nemških izseljencev, kupne pogodbe pa so bile sedaj predložene Visokemu Komisariju v odobritev odnosno nemškemu delegatu. Med večjimi kupčijami navajamo le nekatere zanimivejše, tako:

Mestna občina ljubljanska je kupila: od Radovana Stareta, posestnika v Ljubljani, Dvorčakova ul. 12, zemljiško parcelo št. 344/18 k. o. Petrsko predmestje I. del, v obsegu 107 m² za 23.365 lir in od Nade Zervajove, zasebnice, Ljubljana, Tyrševa (sedaj Bleiweisova) cesta 5, zemljiško parcelo št. 344/16 iste k. o. v obsegu 60 m² za 12.540 lir. V obeh primerih je bil kvadrati meter po 209 lir.

Kosec Ljudmila, posestnica, Ljubljana, Šmartinska cesta, je prodala Filipu Bačnarju, posestniku, Ljubljana, Gregorčičeva ulica 17, zemljiško parcelo št. 750 k. o. Moste za 70.000 lir.

Okoliška občina Dobrova je prodala Antonu Ciuhi, posestniku in trgovcu v Sučji 27, nepremičnino vlož. št. 275 k. o. Podsmreka (žaga in njiva) za 41.800 lir.

Ambrož Marija, posestnica, Ljubljana, Šmartska cesta 53, je prodala Matežu Stražarju, posestniku, Ljubljana - Moste, Tovarniška ul. 3, nepremičnino vlož. št. 660 k. o. Moste (hiša in njiva v izmeri 1157 m²) za 74.000 din ali 28.120 lir. Kupna pogodba je bila podpisana že 1. 1940, toda prenos lastninske pravice v zemljiški knjigi je bil izveden šele sedaj v aprilu.

Čekal Fran in Amalija, posestnika, Ljubljana, Kamniška ulica 46, sta prodala Karlu Hladkemu, viš. monopol. inšpektorju, Ljubljana, Devinska cesta 6, idealni 25/100 del nepremičnine vlož. št. 763 k. o. Spodnja Siska (parcela št. 173/1 v Podmilščakovi ulici in na njej še nedozidana hiša) za 30.000 lir.

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani je prodala Francetu Babniku, posestniku v Trnovskem predmestju, travnik v izmeri 15.927 m² za 63.708 lir.

Inž. Ferdinand Tschada, poprej v Ljubljani, sedaj v Nemčiji, je prodal nepremičnino vlož. št. 286 k. o. Ljubljana-mesto (hiša št. 4 v Zvezdarski ulici) za 310.000 lir. To hišo je 16. decembra 1904 kupila na javni sodni dražbi Marija Tschada za 24.410 kron. V tej hiši je stara pekarna.

Iz Srbije

Slikar Albert Sirk razstavlja. Naš rojak umetnik Albert Sirk je za veliko noč odprl še drugo razstavo svojih del. To pot razstavlja v Zaječarju. Srbski časopisi zelo pohvalno pišejo o umetnikovih delih. Razstava je bila odprta pred predstavnikmi nemške vojske, mestnega zastopstva in številnega občinstva. Uvodno besedo je imel prosvetni inšpektor Vojislav Branković, ki je poudaril, da taka razstava izpolnjuje velik primanjkljaj, ki ga mesto že dolgo čuti. Sirk je razstavil številne slike, med katerimi so najboljše veliki pejzaži Timocke Krajine, poleg tega je pa tudi mnogo del v olju in akvarelu in drugih slik. Obiskovalci so najbolj občudovali pejzaže: Vrška Čuka, Ulice v Zaječaru, Rtanj, Krajčevica, Timok in druge. Razstava bo prirejena tudi po drugih večjih mestih Timocke Krajine. Ljudje so prav z zanimanjem gli gledali slike in posebno šolska mladina je občudovala umetniška dela. Razstava je bila v Zaječarju odprta deset dni. Tudi mi se veselimo uspeha našega

Športni drobci

Italijanska teniška zveza je sklenila, da se bo sestala na posvet in ob tej priliki določila svoje igralce za mednarodno teniško srečanje z Madžari. Dvojbo bo 8. 9. in 10. maja v Budimpešti.

Kakor poročajo, bo za Italijane igral spet znani mednarodni igralec Romanoni, ki se je vrnil te dni na vojaški dopust in je začel z vestnim treningom. Pripravlja se v Milanu na težko srečanje z Madžari. Upati pa je, da se bodo tudi tokrat Italijani dobro odrezali.

Preteklo nedeljo so imeli štajerski kolesarji prvo letošnje kolesarsko dirko. Proga je vodila od Maribora pa do Spilja in nazaj. Prevozili so 34 km. Vreme je bilo lepo, udeležba zadovoljiva. Prvi je privozil na cilj Mindich v času 1:00,16. Drugi je privozil na cilj Maschera v 1:01,18, tretji je bil Horwath z 1:03,20.

Zadnje nedeljo so nadaljevali s tekami za hrvaško nogometno prvenstvo. Rezultati so bili naslednji: Gradjanski : Železničar 3:0, Concordia : Zagorac (Varaždin) 3:1, Hajduk : Radnik 3:1, Zemun : Gradjanski (Osijek) 1:1, HBŠK (Banja Luka) : Djerđjelez (Sarajevo) 0:0. Tako, kot v prvem razredu, so bile na sporedu tudi vse tekme drugega razreda.

Preteklo nedeljo je bil na sporedu tudi tek čez drn in strn. V skupini starejših je zmagal brez velikega napore Slovenec Kotnik v času 17:20 pred Flassem, ki je rabil za isto progo 18:02; 3. Djurić 18:13. Proga je bila dolga 5 km in je bila srednje težka. — V juniorski skupini na 4 km je prišel prvi na cilj Fabeta od Varaždinskega društva v času 14:13; 2. Berndt 14:30; pri najmlajših pa je bil zmagovalce Bedeniković v času 10:25; 2. Petrina iz Varaždina in 3. Pavčić. Ti so tekli na progi, dolgi 3 km. Tekmovanje je pokazalo, da bodo tekači srednje dolge proge kmalu v svoji veliki formi.

Po nedeljskih tekih si je priborila prvo mesto v moštvih zagrebških Concordia, ki si je vsega skupaj nabrala 20 točk.

E. Wallace

RDEČI KROG

ROMAN

Ne da bi se Talija Drummondova zavedala, kako jo obrekujejo, je stopila na avtobus in se odpravila v mesto. Izstopila je v Fleet Streetu in se napotila v obširno poslovalnico zelo razširjenega dnevnika. Šla je k pisalni mizi, kjer so ležali listki za male oglase. Vzela je enega. Zagledala se je za trenutek zamisljena vanj, potem pa je napisala:

»Tajnica. Mlado dekle iz kolonij išče zaposlitev kot tajnica. Najrajši z vso oskrbo, stanovanjem in hrano. Zadovoljuje se tudi z majhno plačo. Sposobna je tipkanja in stenografiranja...«

Pustila je nekaj prostora za številko oglasa, oddala oglaš čez mizo uradniku in plačala pristojbino.

Talija se je vrnila v Lexington Street prav ob času, ko ji je hišna gospodinja, kakor ponavadi, prinesla čaj na obrabljenem podstavku.

»Poslušajte me, miss Drummond,« je dejala njena krepostna gospodinja, »nekaj besed bi rada spregovorila z vami.«

»Kar povejte, kaj vam leži na srcu,« je dejala dekle brezbrizna.

»S prihodnjim tednom bom rabila vašo sobo.«

Talija se je počasi obrnila.

»Ali hočete s tem reči, da moram proč?«

»Da. Proga to sem hotela reči. Tega vendar ne morem dovoliti, da bi taki ljudje kot ste vi, stanovali v moji, dozdaj še vedno spoštovani hiši. Prav čudim se vam, da ste tako mladi, pa že tako pokvarjeni. Vedno sem mislila, da imam opravka s poštnim dekletom.«

»Le mislite tako še naprej,« jo je zavrnila Talija hladno.

»Oboje sem: mlada in poštna.«

Toda debelušna gospodinja se le ni dala tako zlepa odpraviti. Hotela ji je že dobesedno reči in izreči vso obsodbo, ki jo je skrbno skovala, da bi jo vrgla Taliji v obraz.

»Vi ste pa res lepo dekle,« je dejala. — »Samo pomislite, kako ste spravili mojo hišo v slabo ime! Bili ste teden dni pod ključem. Kaj morda še mislite, da jaz tega ne vem? Vse sem brala v časopisu.«

»Saj vem, da veste vse, kar se je zgodilo z menoj,« je dejala dekle mirno.

»O tem pa naj bo zazdaj dovolj, gospa Boled! Prihodnji teden se bom izselila iz vaše hiše.«

»Še nekaj bi vam rada povedala,« je nadaljevala ženska.

»Kar mi mislite še povedati, lepo mirno obdržite zase,« je dejala Talija in zaprla zadržani gospodnji vrata pred nosom.

Ker je bila že tema, je Talija prižgala karbidno svetilko in pričela drgniti nohte. Pri tem delu pa jo je spet zmotila gospodinja, ki je s težkimi koraki prišla do vrat in nanje potrkala.

»Pismo za vas, gospodična,« je zaklicala.

Talija je odklenila vrata in vzela pismo iz gospodinjinih rok.

»Dobro bi tudi bilo, če bi obvestili svoje znance, da boste spremenili svoje stanovanje,« je dejala gospodinja, da bi spet kako začela prepri, od katerega se je dopolnje tako nerada ločila.

»Saj jim nisem še niti povedala, da stanujemv taki podrti, kot je vaša hiša,« je sladko dejala Talija in spet zaklenila duri tako hitro, da gospodinja ni mogla spregovoriti niti ene same besede v odgovor.

Šla je z ovitkom proti luči in se pri tem nasmehnila. Naslov je bil napisan v tiskanih črkah. Še preden je pismo odprla, je obrnila ovitek in pogledala znamko. Potem je pretrgala ovoj, v katerem je bil debel pisemski papir. Pri pogledu na to, kar je bilo na papirju napisanega, je Talijin obraz kar vidno prebledel.

Novice iz Države

Pobiranje volnenih oblčil za vojake. V sredo se je po vseh krajih države začelo zbiranje volnenih oblčil za vojake na bojiščih. Odziv med ljudstvom je bil zadovoljiv, podobno kakor pri poprejšnji takšni zbirki. Posebno obilno darilo sta poslala rimskemu zbiralšču tudi Kralj in Cesar ter Kraljica in Cesarica. Poslala sta na zbiralščo 100 kg volnenega blaga in oblčil. Zbiralni odbor se je suverenoma prisrčno zahvalil, obenem pa je razstavil darovano blago v svojih prostorih.

Priprave za papežev škofski jubilej. V rimski cerkvi sv. Petra so že začeli preurejati in pripravljati notranjostno za svečano proslavo 25-letnega škofskega jubileja sedanega papeža dne 14. maja. Začeli so postavljati stole in klopi za odlične goste, za predstavniške oblasti in diplomate, kakor tudi za visoke cerkvene dostojanstvenike. Sv. mašo bo bral papež sam. Obrede bodo prenašale vse radijske postaje. Pevski zbor bodo tvorili učenci znane »schola cantorum«, ki jih bo vodil akademik, znani skladatelj Lorenzo Perosi. Poseben prostor bo v cerkvi rezerviran tudi za častnike italijanske vojske.

25-letnica združenja italijanskih vojnih invalidov. Italijansko invalidsko združenje, katero vodi znani fašistični pobornik Carlo Delcroix, je praznovalo pred dnevi 25-letnico obstoja. Slavnost je bila v Milanu, in sicer v znanem gledališču Scala. Pri proslavi so bili navzoči predstavniki vseh oblasti, predstavniki Duceja, grof Turinski, in drugi. Predsednik Delcroix je v svojem govoru poudarjal neomajno zvestobo članov Duceju in v tem smislu je bila poslana Duceju tudi posebna spomenica.

Proračun notranjega ministrstva pred korporacijsko zbornico. Glavna proračunska komisija fašistične in korporacijske zbornice je obravnavala te dni omenek proračuna notranjega ministrstva. Poročevalec je v svojem pregledu povedal, da so organi tega ministrstva povsod in vselej sodelovali tesno skupaj s stranko in s tem zagotovili miren razvoj notranjega življenja v državi. Ljudstvo se je izkazalo kot pošteno in disciplinirano in se držalo navodil za vsestransko varčevanje, kakršno zahtevajo vojni časi. Dalje je bilo povedano, da je zdravstveno stanje ljudstva zadovoljivo in da se je tudi rodnost obdržala na takšni višini, da se ni treba bati nobenih zlih posledic. V proračunu je zopet namenjenih 40 milijonov za popliranje svojcev frontnih vojakov, 70 milijonov pa za nove podpore materinskim zavodom.

Pridobivanje domačega gumija. Na rodovitnih poljih v Cerignolu so začeli pred tremi leti s svojevrednimi poskusi, namreč s sadnjo posebne rastline, ki daje neke vrste gumi, ki po kakovosti ne zaostaja dosti za pravim. Semena te rastline so posejali, potem pa rastlino razsejali na ploskev 7000 hektarov. Več trdijo, ki so se tega dela lotile, je skupaj nakupilo za tri milijone lir strojev in z njimi sedaj povečujejo sadnjo. Računajo, da bodo prve večje količine domačega gumija pridobili čez dve leti.

Desetletna deklica zmaga na godalnih tekmah. Nedavno so bile v vsej državi tekme GIL-a tudi v glasbenih strokah. Zmago je odnesla komaj desetletna Isabella Salomon, doma iz Torina, ki se že od šestega leta starosti uri v igranju na klavir. Deklica je potem v Rimu nastopila, prav tako pa tudi v Torinu, sedaj pa jo bodo poslali na turnejo po Nemčiji. Časnikarjem je mlada nadarjena umetnica povedala, da je njen najljubši skladatelj Chopin.

Pokojnina za rudarje se uveljavlja. S 55. letom starosti, Predsednik zveze rudarskih delavcev se je oglasil pri Duceju in mu poročal o peneh vprašanih rudarskega delavstva kakor tudi o pridnosti in discipliniranosti rudarjev. Duce je poročilo vzel na znanje in odredil, da morajo rudarska podjetja, katerih delavnost je danes bolj potrebna kakor kdaj koli prej, posebej posvečati izredno skrb delavstvu in naj zato grade čim več higienskih stanovanj, ustanavljajo skupne delavske obednice in naj poskrbe tudi za zdravo zabavo delavstva ob prostem času. Končno je odločil Duce, da se zniža starostna doba, po kateri rudar dobi pravico na pokojnino, od 60 na 55 let. Določene so bile tudi posebne nagrade za najpridnejše in najbolj prizadevne rudarje. — Te nagrade bodo podeljevali vsako leto na dan svete Barbare, zaščitnice rudarjev.

Zasačen kuhalec žganja. Karabinjerska patrila iz Aidusine je konec preteklega meseca zalotila v Budgani pri Vipacem kmeta Josipa Fabijana, ko se je ravno pripravljal, da bi zažgal ogenj in si začel kuhati žganje. Karabinjerji so mu zaplenili bakre, ni kotič, pri hišni preiskavi pa so našli še 28 litrov žganega žganja. Fabijan je moral pred sodnike zavoljo skrivne žganjekuhe in zaradi skrivanja bakrenega kotla. Dobil je šest mesecev zapora in denarno kazen 540 lir. Žganje in kotel so mu zaplenili. Pri kmetici Alojziji Crnilogar iz Sante Lucije so dobili organi oblasti poldrug kilogram nepravne kave in 35 gramov saharina. Obsojena je bila na 15 dni zaporov, 600 lir denarne kazni, razen tega pa se bo leto dni po prestani kazni morala javljati oblastem vsak teden. — Kmet Franc Jerčić iz Dolegne pri Colu pa je skrivaj zaklal prašiča in je za ta svoj prekršek dobil 15 dni zaporov in 40 lir denarne kazni.

Zmanjšanje števila voščenih sveč pri cerkvenih opravilih. Mnoge cerkve si sedaj težko nabavljajo voščne sveče, ki jih rabijo pri bogoslužnih opravilih in zavoljo tega so italijanski škofje sklenili, da se število voščenk omeji, obenem pa dovolijo uporaba električne razsvetljave na oltarjih. Pač pa morata odsej na vsak način pri sv. maši, odnosno pri izpostavljanju Najsvetejšega, goreti dve voščenci, namesto drugih sveč pa smejo goreti električne žarnice. V glavnem se da nova odredba poenotiti takole: pri svečani sv. maši smeta goreti le dve voščenci in štiri električne žarnice. Kadar je izpostavljeno Najsvetejše, smejo goreti največ štiri voščenci in dve električni žarnici. Ob največjih praznikih pa smejo goreti največ štiri voščenci in štiri električne žarnice. Skupaj s temi ukrepi je bilo tudi objavljeno, da je Sv. Stolica omilila svojo prepoved prižiganja električnih svetilk na oltarjih, vendar velja to le za čas vojske.

Seja občinskega podpornega odbora

Ljubljana, 1. maja.

Dne 23. aprila se je sestel na sejo ljubljanski občinski podporni odbor. Navzoči so bili vsi člani odbora. Razpravljali so o važnih vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu. Med drugim je odbor prereševal: vprašanje ustanovitve posebnega urada v Franciškanski ulici za sprejemanje prošanj za podpore in razdeljevanje bonov vsem revežem, ki bivajo na področju, za katerega ne skrbi okrajni urad; vprašanje dosedanjega podpiranja raznih krajevnih zavodov, ki dajejo gmotno in moralno podporo beguncem brez sredstev; vprašanje ustanovitve okrajnega urada v Šiški, čim bo mogoče najti primerne prostore, po možnosti v središču vsega okraja, in slednjič vprašanje ureditve spalnic v bivši cukrarni, za kar se je neposredno zanimal Eksc. Visoki Komisar, ki je dal ukaz, naj se dela začno ter določil v ta namen znesek 10.000 lir.

S Hrvaškega

Hrvaška delavska zbornica je ustanovila v Zagrebu posebno posvetovalnico za delavce, ki prihajajo iz Nemčije ali so tjakaj namenjeni. Tam bodo dobili delavci ali zainteresirani vsa potrebna pojasnila.

V klubskem prostoru »Društva Zagrebčanov« je pred nekaj dnevi Nordijsko društvo priredilo »finski večer«. Na zanimivem večeru je bil prisoten tudi finski poslanik. Predsednik društva dr. Bučar je imel ob tej priliki tudi daljšo predavanje o tej severni zemlji in njenih značilnostih. Poslanikova žena je odpela nekaj finskih, danskih in švedskih pesmi. Večer je potekel v prijetnem prijateljstvu.

24. t. m. je imel romunski vseučiliški profesor iz Temešvara dr. Borza zanimivo predavanje o rastlinskih raziskovanjih na romunskem ozemlju. Dvorana je bila napolnjena in so bili prisotni številni vseučiliški profesorji.

V Osjeku so začeli z graditvijo velikega mestnega kopališča. Narejenih bo 100 kopalskih kabin, razen tega pa še velika za ženske in posebna za moške.

Kmalu bodo začeli graditi železniško progo, ki bo vodila iz Okučanov v Banjo Luko in bo to najkrajša zveza Slavonske Hrvaške z Bosansko Hrvasko. Inženirji so že na terenu, pa tudi ostalo tehnično oselje izdeluje še zadnje priprave.

Letos bodo hrvaške oblasti vodile posebne knjige, v katere bodo zapisovali, koliko zemeljske površine je obdelane, s kakšnimi vrstami žita je zasejana in kakšno prehrano potrebuje prebivalstvo. Take vrste knjig je začela prva voditi velika župa Prigorje.

Kakor poročajo bodo primorsko kraško zemljo posadili z zelenimi grmiči, ki ne bodo le poživili enolično kraško pokrajino ob morju, ampak bo zelenje tudi zelo prikladno za večjo rejo ovc in koz, ki so edina pomembna drobnica v Primorju.

Pred nekaj dnevi je Poglavin odprl policijsko šolo v Zagrebu. Po govoru, ki ga je imel na zbrane policaje se je odpravil na trg Ante Pavelića, kjer si je ogledal kako napredujejo dela pri džamiji, ki jo grade za zagrebške muslimane. Od tu je odšel na različna ministrstva, kjer se je prepiral o vestnem delovanju državnih uradov.

V Zagrebu bodo začeli v kratkem graditi posebno gimnazijo za nemške dijake. Prostor za novo gimnazijsko poslopje so že kupili.

Hrvaška bogoslovna akademija je imela svojo letno skupščino. Predsednik je prikazal delo akademije v preteklem letu in dal smernice za bodoče leto.

Pisemski papir je bil kvadratne oblike in v njegovi sredini je bil natisnjen rdeč krog. V krogu pa je bilo s prav takšnimi črkami kakor naslov, napisano tole:

»Pričakujemo vas, stopite v avtomobil, ki vas bo čakal jutri zvečer ob 10 na vogalu Steyne Squarea.«

Talija je položila pismo na mizo in potem dolgo strmela vanj.

Rdeči krog je potreboval tudi njo!

Ona je sicer pričakovala vabilo, toda prišlo je mnogo prej kot je bila računala.

XI. poglavje.

Iz poved.

Tri minute je manjkalo do desetih, ko je naslednjo noč zaprt avtomobil počasi privozil na Steyne Square in se ustavil na vogalu Clarges Streeta. Nekaj minut nato je Talija Drummondova prišla na trg z nasprotnega konca. Obledela je bila v dolg, črn plašč, ki se ji je lepo prilagel. Na glavi je imela majhen klub, obraz pa je imela zastrt z gosto črno tenčico, ki je bila pod brado nalahno zavezana.

Brez najmanjšega oklevanja je odprla avtomobilska vrata in vstopila. V vozu je bila popolna tema. Voznikovo postavo je videla pred seboj le nerazločno. Voznik ni obrnil niti glave, niti ni poskušal pognati voza, čeprav je Talija razločno čutila, da je bil motor še v pogonu, kajti ves avtomobil se je nalahno tresel.

»Včera zjutraj ste bili v Marylebone Police Courtu obdolženi tatvine,« je dejal voznik brez ovinkov. — »Včera popoldne ste objavili tudi oglaš, kjer ste navedli, da ste pravkar prišli iz kolonij. S tem oglašom ste nameravali poiskati novo zaposlitev, da bi potem lahko nadaljevali svojo tatvinsko kariero.«

»To je pa zelo zanimivo,« je rekla Talija, ne da bi se ji glas pri tem količnik tresel. — »Toda prav gotovo me niste povabili sem zato, da bi mi pripovedovali dogodke iz moje preteklosti. Ko sem prejela vaše pismo, sem takoj uganila, da bi me utegnili porabiti za zelo uspešno pomočnico. Toda rada bi vas nekaj vprašala.«

Uredba o preureditvi Borze dela v Ljubljani

Imenovanje upravnega sveta in strokovnjaka pri tej ustanovi

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo navedbo o ureditvi povpraševanja in ponudbe dela, glede na ministrsko uredbo o zaposlovanju nezaposlenih delavcev odreja:

1. Pokrajinsko ravnanje dela v Ljubljani iz člena 1. navedbe z dne 25. junija 1941, št. 52 se odpravlja.

Doslej njemu pristojni posli preidejo na Visoki komisariat, ki jih bo opravljal po Inspekciji dela za Ljubljansko pokrajino. Imovina se odstopa Borzi dela.

Doslej Glavni upravi za posredovanje dela v Belgradu pristojni 3% prispevek se od dne 10. aprila 1941-XIX dalje odvaja Visokemu komisariatu.

Doslej Pokrajinskemu ravnanstvu dela pristojni 7% prispevek se odvaja Borzi dela.

2. Izplačevanje podpora za brezposelnost in nameščenje sta se nadalje poverjena Borzi dela za Ljubljansko pokrajino.

3. Sedanjim posvetovalnim in sklepajočim organi Borze dela se odpravljajo in nadomestijo z upravnim svetom, ki mu predseduje po Visokem komisariatu imenovani odposlanec in ki sestoji iz štirih predstavnikov delodajalcev in štirih predstavnikov delojemnikov, katere tudi imenuje Visoki komisar na predlog ustreznih pokrajinskih sindikalnih zvez.

Predlogi za imenovanja iz prednjega odstavka morajo obsegati terne za vsako izmed naslednjih proizvodnih vrst: kmetijstvo, industrija in obrt, trgovina, denarstvo in zavarovanje.

Tajniške posle opravlja upravnik Borze dela, ki ga tudi imenuje Visoki komisar.

4. Mesta predsednika in članov upravnega sveta so častna in ne dajejo pravice do nikake poslovne nagrade.

5. Upravni svet Borze dela ima nalogo, da ukrene vse, kar je treba za gospodarsko finančno poslovanje Borze dela in da skrbi za upravljanje podpora za brezposelnost, pri čemer predlaga ustrezne sklepe Visokemu komisariatu v odobritve.

Zoper ukrepe upravnega sveta glede izplačevanja podpora za brezposelnost je dopustna pritožba preko pristojnih pokrajinskih sindikalnih zvez na Visoki komisariat, Inspekcijo dela.

6. Pri prvi uporabi te navedbe mora upravni svet Borze dela posloovati ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar in čigar naloga je, da usmerja in vzporeja njegovo delovanje in ki ima pravico, da sproža, preklicuje ali spreminja ukrepe, da pazi na ohranitev imovine in na potek upravnih poslov, kakor tudi, da po zahtevanju sveta predlaga Visokemu komisariatu, kar treba za pravno-gospodarsko sistemizacijo osebja v službi Borze dela in bivšega Pokrajinskega ravnanstva za delo.

7. Določbe navedbe z dne 8. aprila 1942-XX št. 63 o ureditvi povpraševanja in ponudbe dela ostanejo nespremenjene, razen določb iz člena 12, ki se spreminja takole:

Pri Visokem komisariatu se ustanavlja Pokrajinski namestitveni odbor.

Ta odbor je pristojen izdati Pokrajinskemu namestitvenemu uradu navodila organizacijske in strokovne vrste, da bi se zavarovala enotnost pri nameščanju, in da se potrebe le-tega spravijo v sklad s potrebami delodajalcev in delavcev raznih delovnih strok, kakor tudi predlagati upravnemu svetu Borze dela morebitne odredbe finančnega značaja, ki se nanašajo zgolj le na nameščanje.

Odbor predseduje odposlanec Visokega komisariata, sestoji pa iz:

1. enega predstavnika PNF, 2. enega predstavnika komisariata za izselništvo in kolonizacijo, 3. enega predstavnika Inspekcije dela, 4. upravnika Borze dela, 5. strokovnjakov, imenovanih po Visokemu komisariatu pri Pokrajinski zvezi delodajalcev in pri Pokrajinski delavski zvezi, 6. predsednikov Pokrajinske zveze delodajalcev in Pokrajinske delavske zveze, 7. predsednikov združenj delodajalcev in delavskih odsekov za kmetijstvo, industrijo in obrt, trgovino, denarstvo in zavarovanje.

Posle odborovega tajnika opravlja ravnatelj Pokrajinskega namestitvenega urada.

Dokler se ne imenujejo po pravilih Pokrajinske zveze delodajalcev in zveze delavcev predsedniki strokovnih združenj in odsekov, določita člani iz točke 7. ustreznih pokrajinskih zvez.

8. Ta navedba razveljavlja vse nje naprotujoče ali z njo ne združljive določbe in stoji v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo navedbo o preureditvi Borze dela in upoštevanje predloge Pokrajinske zveze delodajalcev in Pokrajinske delavske zveze odloča:

Upravni svet Borze dela iz člena 3. navedbe z dne 21. aprila 1942-XX, št. 74, je sestavljen takole:

1. dr. Ivan Köstl, predsednik,
2. Ivan Bahovec, Zdenko Knez, dr. Albin Ste-

le in Josip Černe, predstavniki Pokrajinske zveze delodajalcev,

3. Jurij Stanko, Alojzij Sitar, inž. Vinko Kosir in Ciril Golmajer, predstavniki Pokrajinske delavske zveze.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo navedbo z dne 21. aprila 1942-XX št. 74 o preureditvi Borze dela odloča:

Fašist. cav. uff. Adriano Petronio je odrejen, da kot strokovnjak podpira upravni svet Borze dela, in sicer s področjem, določenim v členu 6. navedbe z dne 21. aprila 1942-XX št. 74.

Sprememba cen za tobačne izdelke

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč, da se morajo prilagoditi cene za tobačne izdelke državnemu monopolu, ki se prodaja v Ljubljanski pokrajini, novim cenam v Kraljevini, odreja:

Od dne 1. maja 1942-XX dalje se cenik za občinstvo namenjen prodajo državnih tobačnih izdelkov za kajenje, ki je bil v veljavi od 1. februarja t. l., spreminja takole:

Cena za kg Cena za smotko

Smotke:		
Cavour	L 800.—	L 4.—
Virginia	„ 220.—	„ 1.10
Toskanke	„ 200.—	„ 1.—
Smotke:		
Roma	„ 160.—	„ 0.40
Cigarete:		
Savoia	„ 800.—	„ 0.80
Serraglio	„ 500.—	„ 0.50
Macedonia Extra	„ 450.—	„ 0.45
A. O. I.	„ 350.—	„ 0.35
Nazionali	„ 250.—	„ 0.25

Rezani tobak

Dalmacija	„ 230.—
Ia vrste, močan	„ 125.—

Vrste kadilnega tobaka, ki so sedaj v prodaji in niso obsežene v gornjem ceniku, se prodajajo še dalje po prej določenih cenah, dokler se zaloge ne izčrpajo.

Od istega dne dalje se prilavljajo prodajne cene za cigarete, izdelane v tukajšnji tobačni tovarni, »Morava«, »Zeta«, »Ibar«, cenam, ki veljajo v Dalmaciji in na ozemlju Reke, in sicer:

Cigarete »Morava« L 280 za kg, cigarete »Zeta« L 250 za kg, cigarete »Ibar« L 200 za kg

Prodaja monopolskih predmetov ob nedeljah je odpravljena.

Socialna statistika Ljubljanske pokrajine za marec

Ljubljana, 1. maja.

Pravkar je izšlo uradno poročilo, iz katerega je lahko natančno razvidno, kakšna je bila zaposlenost, kakšne so bile delavske mezde in cene v marcu. Povprečno število zavarovanih delavcev v marcu je znašalo pri vseh treh za varovalnih zavodih skupaj 26.656. Od tega odpade največje število na Zavod za socialno zavarovanje delavcev, 22.064, na Trgovsko bolniško blagajno 4500 in na Merkur 92.

Število zavarovancev je torej v primeru s februarjem padlo za 342 oseb. Statež bolnikov je znašal v marcu mesecu pri vseh treh ustanovah 772, t. j. za 83 manj kot v februarju.

Povprečna zavarovalna mezda je pa v marcu narasla. Še največ je narasla pri Socialnem zavodu, kjer se je dnevna mezda dvignila za 0.74, pri TBPD se je dvignila za 0.47, pri Merkurju pa je padla za 0.13 v primeru s februarjem. Dnevna zavarovalna mezda znaša pri Socialnem zavodu 19.70 lire, pri TBPD 30.96 in pri Merkurju 38.95 lire.

Iz omenjenih števil je razvidno, da so služki nameščenec pri obeh drugo navedenih zavarovalnih ustanovah za več kot 50 % večji od navadnih delavcev, obratno pa je povečanje delavskih zaslužkov za več kot 50 % višje od povečanja nameščenskih zaslužkov.

Celokupno dnevna zavarovalna mezda, ki odgovarja takimimovani delovni renti, je znašala skupno 577.598,10 lire, kar znaša za ves mesec marec okroglo 15 milijonov lir in je skoraj za 1.5 milijona večja od rente meseca februarja.

Glede razdelitve zavarovanega delavstva v poedinih panogah je omeniti, da je največ zavarovancev iz vrst hišne služinčadi, ki ima 3632 zavarovancev. Njim sledijo trgovinski zavarovanci z 2999 zavarovanci, na tretjem mestu je kovinska industrija s 1545 zavarovanci. Najbolj se je povečala številka zavarovancev v gozdno žagarski industriji in sicer za 179 oseb,

Iz Cerkniške doline

Jurjevi dnevi pri nas. Sv. Jurij, pravijo, pomlad z deželo pripelje. In res jo je pripeljal, samo precej nesigurna je, deževna in hladna. Sam sv. Jurij nas je obiskal popoldne z dežjem, tega smo že skoraj vsak popoldne navajeni, vendar sta trava in brstje močno ozelenela. Letos je bil sicer bolj skromno praznovan in menda tudi v Beli Krajini niso vodili zelenega Jurija.

O sv. Juriju se mora vrana skriti v žito, letos se menda pa še miš ne more. Ozimina je močno pognila, le tam, kjer je burja odnašala sneg, da ga ni bilo toliko, tam so žita naredila nekaj, vendar 75 % posejanih žit je prišlo v nič. Kmetovalci so morali večino takih njiv preorati in s čim drugim posaditi.

Tudi bi morali biti na praznik sv. Jurija konji doma in ne bi smeli delati na polju ali v gozdu. Letos je menda malokdo izpolnil to staro pravilo.

Sv. Jurij nam je pripeljal tudi znanilke pomladi — lastovice, ki so se k nam vrstile iz toplejših krajev. Nič kaj preveč menda pa niso zadovoljne s toploto, ki je tu in tudi one zase čakajo lepših in toplejših dni.

Markove procesije v soboto zjutraj se je udeležilo precej ljudi. Procesija je šla iz farne cerkve k Sv. Lovrencu v Dolenjo vas.

Sicer pa je »jurjeva nedelja« minila v znamenju seji in občnih zborov. Dopoldne je v občinski pisarni »sejal« čestni odbor, ob 11 dopoldne so v Prehrambenem uradu imeli sešatek bodočih gojiteljev sončnic, ob 1 popoldne so imeli občni zbor lastniki skupnih zemljišč, za temi pa je imela Nabavljalna zadruga tudi svoj letni občni zbor. Že po občnih zboreh se vidi, da je prišla pomlad. Lastovice, zvončki in občni zbori, to so verni in stalni ter sigurni znanilci Vesne!

Kuluk delajo. Poljska cesta, ki se od glavne toči pri zadnji hiši v trgu in gre proti Luščam ter naprej v Viševke, je bila v obupnem stanju. Toda vse besede in besedice je bilo odveč, dokler se ni določilo, da morajo vsi imetniki njiv ali ki uporabljajo to pot, sodelovati pri kuluku. V ponedeljek so s popravilom pričeli in upamo, da bodo pot prav temeljito tudi popravili.

Pogozdovanje Slivnice, o katerem smo poročali prejšnji teden, se tudi ta teden nadaljuje, le da je sedaj zaposlenih skoraj polovica manj delavcev.

Obvezno cepljenje otrok, kakor vsako leto, bo tudi letos. V Cerknici bo cepljenje 6. junija ob 8, pregled pa bo 13. junija ob isti uri. V Grahovem pa bodo otroci cepljeni 1. junija, pregled bo 8. junija, oboje ob pol devetih dopoldne. Kateri otroci se bodo morali podvreči cepljenju, bo javljeno. Tudi morebitne spremembe bodo pravočasno sporočene.

za njimi pridejo delavci za gradnje nad zemljo 85 itd.

Na podlagi cen eksistenčnih življenjskih potrebščin, predvsem hrane, stanovanja, obleke in obutve ter na podlagi zakonito predpisanih množin življenjskih potrebščin, ki se dobijo na živilske izkaznice, je izračunala Pokrajinska delavska zveza življenjske stroške pomožnega delavca, ki vzdržuje ženo in dva mladoletna otroka. Mesečni vzdrževalni stroški takega delavca so znašali po teh računih na primer: 1939. l. v novembru din 1158.55, istega meseca l. 1940. 1502.64 din, marca meseca 1941 1969.54 din, novembra istega leta pa 907.80 lir, marca tega leta pa se je mesečni vzdrževalni strošek povečal že na 1037.67 lir.

Iz priložene tabele »realne mezde« je razvidno, da je realna mezda pomožnega delavca padala od septembra 1939, t. j. od začetka sedanjega vojne pa do marca 1941, ko so stopila v veljavo prva obvezna zboljšanja delavskih zaslužkov. Z uvedbo družinskih doklad v decembru l. l. se je realna mezda spet znatno dvignila in prekoračila dvojni nivo od septembra leta 1939. Moramo pa še pripomniti, da bi z uvedbo dvojnih družinskih doklad delavstvu, kakor že eksistirajo po ostalih pokrajinskih državah, realna mezda že dosegla višino 100 %. Naš delavec bi tedaj s svojo plačo in z dvojnimi družinskimi dokladi mogel kriti v celoti vse potrebe zase in za svojo družino.

Odložitev oddaje radijskih sprejemnikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja:

»Dokler se prošnje ne rešijo, se sme odložiti izročitev sprejemnih aparatov, toda ne preko 10. maja 1942-XX.«

Ljubljana

Koledar

Danes, petek 1. maja: Filip in J. Sobota, 2. maja: Atanazij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjani trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Sladkor za mesec maj bodo ljubljanski trgovci dobili že od 1. majnika dalje pri svojih grozistih. Maščobe in milo bodo pa razen omih, ki so člani Gospodarske zadruge in Skupne nabavne in prodajne zadruge, dobili v mestnem prekrbovalnem uradu po naslednjem razporedu: v petek 1. maja z začetnicami P do S, v soboto 2. maja S do Z, v ponedeljek 4. maja A do F, v torek 5. maja G do J, v sredo 6. maja K do L, v četrtek 7. maja M do O. Lete dni in po istem vrstnem redu naj vsi trgovci oddajajo tudi aprilске odrezke za sladkor, maščobe in milo. Za mesec maj bodo upravičenci na svoje maščobne odrezke dobili po 300 gr surovega masla in en dcl olja.

Pouk v ljudskih in meščanskih šolah. Za učence in učenke IV. deške ljudske šole ter I. deške in I. dekliške meščanske šole, ki so imele doslej pouk na Prulah, bo od ponedeljka, 4. maja dalje v poslopu šole na Grabnu, kjer je tudi objavljen točen spored. — Načelnik IV. oddelka, Dr. Sušnik.

Šola Glasbene Maticе ljubljanske bo imela svojo prvo letošnjo produkcijo v ponedeljek, 4. maja ob pol 6 popoldne v mali Filharmonični dvorani. Na tej produkciji bodo nastopili naši najmlajši gojenci klavirskega in violinskega oddelka. Nastopilo jih bo 29 ter bodo pokazali uspeh svoje pridnosti deloma v prvem, deloma v drugem šolskem letu. Spored produkcije je zelo pester ter obsega dela najrazličnejših skladateljev. Ravnateljstvo vabi starše in prijatelje k tej produkciji, za katero se dobi podrobnosti v knjigarni Glasbene Maticе. Vstop v dvorano je dovoljen na podlagi sporeda.

Reven družinski oče z osmimi otroki prosi kakršne koli pomoči za svoje otroke v obleki ali obutvi. Od teh gresta dva k prvemu sv. obhajilu in k birni. — Darove sprejema uprava »Slovenca«, kjer se izve tudi naslov.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Petek, 1. maja ob 17.30: »Konto X«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 2. maja ob 17.30: »Rokovnjači«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Nedelja, 3. maja ob 14: »Jurček«. Mladinska igra. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Človek, ki je videl smrt«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Opera:

Petek, 1. maja ob 15: »Don Pasquale«. Izven. Zelo znižane cene.

Sobota, 2. maja ob 17: »Priatelji Fric«. Red B.

EIAR - Radio Ljubljana

Sobota, 2. maja. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pesmi in napevi, v odmoru (8) napoved časa — 8.15 Poročila v italijansčini — 12.15 Klavirski duet Bizjak-Hrašovec — 12.40 Sekret Jandoli — 13. Napoved časa, poročila v italijansčini — 13.15 Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Včerajšnje in današnje lepe pesmi — 14. Poročila v italijansčini — 14.15 Orkestralna glasba, radijski orkester vodi dirigent Šijanec — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.10 Nove plošče Cetra — 17.55 I. Velikonja: Zgodnja zelenjava v kuhinji, predavanje v slovenščini — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Harmoniko igra Vlado Golob — 20. Poročila v italijansčini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Pesmi vojne časa — 20.40 Prenos iz gledališča Vittorio Emanuele v Turinu: Werner Egk: Peer Gynt — V odmoru predavanje v slovenščini, poročila v italijansčini.

V Železnikih so imeli pred dnevi veliko zborovanje narodnih socialistov. Nastopil je govornik iz Kranja, ki je govoril o bojih Hitlerja. Podobno zborovanje je bilo tudi v Smedniku. Tam pa so govorili o razmerju med Nemci in Gorenjci. Šolski otroci so peli nemške pesmi in deklamirali pesmice in kratke priložnostne izreke.

Kmetje se morajo zaradi denarnih zadržev na Spodnjem Štajerskem obrniti le na krajevne kmetkega voditelja ali pa neposredno na Prehrambeni urad v Celju.

Tudi na Štajerskem so poslušali z veliko pozornostjo veliki Hitlerjev govor preteklo nedeljo. Kdor ni mogel vodje poslušati doma, je lahko odšel v strankni lokal, kjer je lahko poslušal.

Mladinski orkester in mladinski pevski zbor iz Maribora sta zadnjo nedeljo prvič nastopila pred javnostjo.

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

56

»Ni nam na tem, da bi jo obremenjevali,« je odgovoril Vance. »Ada po zalostni skušnji, ki jo je doživela, gotovo ni bila v normalnem stanju in se lahko pripusti možnost, da je osumila mater. Spričo njenega duševnega razpoloženja pač ne bi bilo nič lažjega, kot da je videla v tisti skrivnostni postavi, ki jo je srečala ponoči na temnem hodniku, človeka, ki se ga je bala. Zelo običajen pojav je, da si kdo kakšno dozdevno podobo predstavlja za resnično.«

»Hočete torej reči,« je razlagal Heath, »da je Ada v resnici nekoga videla in je v tem, nekem spoznala svojo mater, ker ji je njena slika vedno lebledela pred očmi?«

»Verjetno je tako.«

»Toda, tista podrobnost o ovratni ruti? Ada se je lahko zmotila o osebni, zelo vztrajna in odločna pa je bila njena trditve glede vratne rutice.«

Vance ga je omahljivo pogledal in nato dejal:

»Pripomba je čisto upravičena in nam ugotevne pomagati, da najdemo Aradnino nit in pridemo iz tega labirinta,«

ta. Stvar glede ovratne rute je treba pojasniti.«

Heath je hitro prelistal svojo beležnico.

»Ne pozabite pa na skico, ki jo je našla Ada pri vratih knjižnice. Lahko bi jo bila izgubila tista ženska v ovratni ruti in jo je vprav tedaj iskala, potem pa, ko je zagledala Ada, je v strahu zbežala.«

»Toda tisti, ki je umoril Rexa, gospod narednik,« je oporekal spet Markham, »mu je gotovo odnesel tisti listek in se zato pač ni bilo treba več ukvarjati s tem.«

»Da, morda imate prav,« je priznal Heath.

»Vse te učenosti so brez haska,« je prekinil razgovor Vance, »stvar je preveč zamotana, da bi se izgubljali še v podrobnostih. Nujno je zdaj treba natančno ugotoviti, koga je Ada nočjo lahko videla. To nas bo privedlo na pravo, glavno pot pri naši nadaljnji preiskavi.«

»Toda, kako, če je pa bila Ada edina priča tega dogodka,«

»Na to vprašanje ni lahko odgo-

riti, gospod nadzornik. Zaslišati moramo Ado in poskusiti, da ji izbijemo iz glave njeno dozdevno prepričanje, ki jo je morda le zapeljalo. Opozoriti jo moramo, da se njena mati ni mogla ganiti, kaj šele hoditi. Če jo o tem prepričamo, se nam bo morda posrečilo, spomniti jo še na kaj drugega, kar bi nas moglo privedti na pravo pot.«

Domenili smo se potem za prihodnji razgovor, O'Brien se je poslovil, mi smo pa obedovali v krožku, potem pa okrog pol devetih odšli naravnost h Greenejevim.

V salonu smo našli Ado in kuharico: nenavaden prizor je bil to.

Dekle je sedelo pri ognju in je prelistovalo Grimmove pravljice, kuharica pa je sedela na stolu pri vratih in vneto delala. Takoj je vstala, pospravila svoje stvari in nameravala oditi. Toda Vance ji je namignil, naj ostane, in ona se je delom nadaljevala, kakor da nas ne bi bilo.

»Spet smo vas prišli dolgočasiti, Ada,« je spregovoril Vance kot prvi s hrabrinim nasmehom; »toda vi ste edina oseba, ki nam lahko kaj pomaga. Radi bi govorili o tem, kar ste nam bili zadnjič zaupali...«

»Da, videla sem jo!«

»Rekli ste nam, da ste prepoznali svojo mater. Ona ni mogla hoditi. Njena ohromelost je bila neozdravljiva in popolna. Gospa ni bila niti zmožna, da bi se kolikšaj premaknila, kaj šele, da bi hodila.«

»Toda... Ne razumem.« Njen glas

je razodeval več kot samo vznemirjenje, grozo in strah človeka, ki se je znašel pred nečim nenaravnim in pošastnim. »Doktor Von Blon mi je dejal, da je naša mater obiskal nek specialista. A ona je zdaj mrtva in... kako potem morete vedeti? Motite se! Sama sem jo videla. Dobro vem, da je bila ona.«

Zdelo se je, da se Ada bori, da ji ne bi vzeli prepričanja.

»Doktor Oppenheimer ni mogel obiskati vaše matere, doktor Doremus pa je tudi lahko ugotovil, da se ona že več let ni mogla prav nič gibati.«

»Jo!« je vzdihnila in od presenečenja skoraj ni mogla govoriti.

»Zato smo prisiljeni, prositi vas, da si skušate natančno poklicati v spomin tiste dogodek. Prepričati se moramo, če je bilo še kaj drugega takega, da bi nam lahko koristilo pri preiskavi. Vi ste videli tisto postavbo pri nagli in medli svetlobi voščne vžigalice in ste se lahko tudi zmotili.«

»Ah, ne, bila sem preveč blizu, da bi se zmotila!«

»Ali se vam je ponoči, preden ste se prebudili, sanjalo o vaši materi?«

»Ne vem, toda o materi sem vedno sanjala. Strašno so bile te sanje, grozne, po tisti strahotni noči, ko je nekdo prišel v mojo sobo.«

»Vidite, v tem je razlaga, da ste se zmotili. Ste čisto prepričani, da je tista postavba, ki ste jo videli na hodniku, imela na sebi orientalsko ovratno ruto vaše matere?«

Andrejčkov
Jože

Zalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

583.

Slednjič se je naveličal lona ter začel klicati tovariše. Pa ni bilo odgovora, le iz daljave je slišal nekaj strelav. Šel je za njimi in proti mraku prišel do reke, ki so jo bili videli z ladje. Po reki je plaval velik čoln in v njem kakih dvajset Kitajcev. Aleš jim je dejal, naj ga prepeljejo do ladje.

584.

Za dva dolarja so ga vzeli na čoln in ga nekam ne-zaupljivo gledali. Ko so pripluli do izliva reke, niso krenili proti ladji, temveč naravnost drugam. Aleš se je začel jeziti, a nihče se ni zmenil za njegovo vpitje. »Lastovica« mu je kmalu izginila izpred oči.

585.

Čoln je zavil v skrito pristanišče, kjer je bilo polno tolovajskih ladij. Aleš so odvedli k poveljniku roparjev Tiunlinu. Ta ga je srepo pogledal in ga vprašal, če je s tiste ladje, ki je snoči prizadel razbojnikom toliko škode in če je morda celo njen kapitan.

Obnovitev prometa med Turčijo in Evropo

S 1. majem spet vozi Orient-ekspres med mestom Lausanne v Švici in Sofijo

Carigrad, 29. aprila. Tukajšnji časopisi naznačajo, da naj bi bile obnovljene prometne zveze med Turčijo in Evropo dne 1. junija letos. V zvezi s tem poudarjajo, da bo most čez reko Arda dograjen 10. maja, most čez Marico pa 20. maja. Uprava turških državnih železnic že pripravlja vse potrebno za obnovitev železniškega prometa z Evropo.

V teku prihodnjega meseca se bo občutno zboljšal železniški in cestni promet v jugovzhodni Evropi in zlasti še med Bolgarijo in Turčijo. S 1. majem naj bi spet začel voziti Orient-ekspres med švicarskim mestom Lausanne in Sofijo. 1. junija pa bo po dosedanjih računih končno obnov-

ljen promet tudi na progi Sofija—Carigrad, kajti v maju bodo končana dela pri obnavljanju mostov čez reki Ardo in Marico.

Po sporazumu, ki je bil sklenjen pred letom dni, je prišel pod upravo turških državnih železnic odsek železniške proge, ki teče čez bivše grško ozemlje v zahodni Trakiji.

Računajo tudi, da bo spričo obnovitve železniškega in cestnega prometa med Turčijo in Bolgarijo mnogo blaga, ki se je bilo nakopičilo na obmejnih postajah med omenjenima državama, lahko odposlanega v kraje, kamor je bilo namenjeno.

Potapljaška obleka iz stekla

Potapljačev tudi v največjih morskih globinah ne bo več zeblo

Mornarica Združenih ameriških držav je zadnje čase uvedla celo vrsto novotarij zlasti pri svojih pomorskih potapljačih. Med drugim je začela pri izdelovanju potapljaške obleke uporabljati posebne vrste tkanino, narejeno iz stekla. Že takoj prvi poskusi s to novo obleko so pokazali, da jo doživljajo kot vsako dosedanja.

Med nove iznajdbe na tem polju spada tudi poseben način oskrbovanja potapljača z zrakom. Slaba stran nove iznajdbe pa je v tem, da spričo dejstva, ker je zrak pod potapljaško obleko izpostavljen prevelikemu pritisku, pride v potapljačev kri preveč dušika, mešanice kisika in helija. A že pri prvih poskusih se je izkazalo, da so potapljači v prav zaradi helija lahko dosegli mnogo večje morske globine, toda pri tem jih je strahovito zeblo. Zato je bilo treba misliti tudi na to, kako in v čem poiskati sredstvo, da se potaplja-

čem v večjih morskih globinah prihrani zmrzovanje. Zadovoljivo sredstvo proti tej neprijetnosti so našli v električnem toku. V potapljaško obleko so enostavno vpeljali električno žico, skozi katero s vselej, kadar se je potapljač pogreznil v večje morske globine, spustili električni tok. Takšni električni ogrevalci pa so predstavljali veliko nevarnost za potapljača, kajti izolatorji bi lahko spričo tega, ker so v neposredni bližini tolikšne množine kisika, hitro pregoreli. Vprav zato se je porodila misel, da bi bilo morda najbolj primerno uvesti pri potapljaških oblekah steklene izolatorje. In ko se je tudi to zgodilo, so šli še korak dalje. Da ne bi bilo treba posebnih steklenih izolatorjev, so začeli kar potapljaško obleko izdelovati iz steklene tkanine. Odslej torej potapljačev niti v največjih morskih globinah ne bo več zeblo, ker si je elektrika utrla svojo pot tudi že na morsko dno.

Novi nasveti za dobro spanje

Najbolj priporočljivo je ležati na desni strani; tako bo prebava boljša in še smrčali ne boste

Slišali ali brali ste prav gotovo že nešteto nasvetov, ki jih dajejo razni učeni ljudje ali pa takšni, ki so si sami pridobili skušenj tudi na tem polju, kako se morate ravnati in na kaj paziti, da boste dobro spali. In tem nasvetom in priporočilom lahko dodate še svoje, da jih bo več, saj so vaše osebne skušenje za vas najmanj toliko vredne, kot nasveti drugih, zlasti še, če vaši svetovalci živijo v drugačnih življenjskih okoliščinah kot pa vi sami.

Na splošno velja tole: Če je vodoravna lega telesa, ki počiva na hrbtu najbolj priporočljiva za odpočitek mišičevja, pa je neprijetna v toliko, ker človek v takšni legi rad smrči in se mu spričo tega, ker drži usta med spanjem odprta, grlo čisto posuši. Smrčanje je lahko tudi tako močno, da človek samega sebe zbudi. Zato je priporočljivo, da se človek reši navadi ležati na desni strani, kar ne samo olajšuje čim hitrejšo prebavo, pač pa

tudi preprečuje, da bi jetra preveč obteževala prebavila.

Posebno svojeglavi in muhasti pa so tisti, ki svetujejo, da je dobro, če je postelja obrnjena tako, da je z glavo na severni strani, vznožje pa na južni. Pravijo, da tihi ki ima svojo posteljo tako postavljeno, izredno dobro spi in se vselej odlično odpočije v njej. Naravnost škodljivo pa je

po njihovem mnenju, če ima človek svojo posteljo postavljeno tako, da je z glavo na zahodni strani. Nič ne stane, če poskusite, koliko to drži, ne smete pa biti name hudi, če gornja trditev za vas ne bo držala in boste z glavo proti severu obrnjeni prav tako slabo spali, kakor dozdaj, ko ste zvečer svoje trudne kosti položali v smeri od vzhoda proti zahodu h počitku.

Zabavna zgodba iz male budimpeštanske kavarne

Potegavščina, za katero je kavarnar neznancu lahko hvaležen

Neka manjša kavana v budimpeštanskem predmestju je imela pred kratkim v popoldanskih urah nenavadno mnogo gostov. Cele trume ljudi, zlasti ljudi srednjih let, so hitele v to kavano da je bila kmalu do zadnjega kotička zasedena. Natakariji so zadovoljnih obrazov hoteli od mize do mize ter stregli vedno novim gostom. Blagajničarka, ki je bila že precej v letih, se je tudi na vso moč prizadevala, kako bi se temu ali onemu gostu čim vlnudneje nasmešnila. Mlada prodajalka cigaret je metala oči na številne goste in si prizadevala, da bi čim več prodala. Toda, gostje, čeprav jih je bilo nenavadno mnogo, so ostali mrki, za vsak prijazen smehljaj nedostopni, naravnost hladni. Sedeli so z mizami in nestrpno srebrali kavo ter jo vedno znova naročali.

Potekla je cela ura nestrpnega razpoloženja in pričakovanja. Tedaj pa je nek gost potegnil iz žepa pismo in ga začel glasno brati. Niegovemu zgledu so brž sledili vsi ostali. Vsak od njih je vzel iz žepa pismo enake velikosti ter na veliko začudenje vseh tudi enake vsebine.

Nek dobrodušnež si je privoščil malo zabave. Napisal je anonimno pismo v obliki nekake okrož-

nice, ki jo je potem razposlal pet in dvajsetim poročenim moškim. V pismu sporoča vsakemu, da mu je žena nezvesta in da se je v tisti majhni predmestni kavarni domenila s svojim novim ljubškom za sestanek. Vseh teh pet in dvajset ljubosumnih moških, ki jim je ob prejemu pisma kar sapo zaprlo, je prihitelo v omenjeno kavnarno točno v času, ko naj bi se njihove žene sestale z drugimi. Toda kmalu so spoznali, da to ne more biti drugega kot potegavščina, saj niti ene njihovih žena, o katerih zvestobi so bili tako zelo podvomili, ni prišla na »dogovorjenje« kraj.

Z nadvse zabavno zadevo je seveda potem imela opravka tudi policija. Dozdaj pa se ji še ni posrečilo najti tistega hudomušnega, ki se je bil na račun pet in dvajsetih zakoncev, oziroma petdesetih, izmislil tako neumestno šalo. Pa tudi tisti kavarnar si prizadeva, da bi izsledil hudomušnega, pa ne zato, da bi se nad njim maščeval in ga izročil policiji, pač pa le, da bi se mu zahvalil, ker mu je tisto popoldne privabil v kavnarno toliko gostov, kot jih v njej menda še živ dan ni bilo.

Človek – barometer

Kadar se približuje nevihta, se človekovo razpoloženje navadno tudi spremeni. To je imel morda priliko že vsak opaziti, vsaj v neki meri, čeprav si ob tem pojavu ni zastavljal kakšnega posebnega vprašanja ali iskal razlage zanj. Ob bližajoči se hudi uri zgine človeku z obraza prejšnja razigranost, vremenska sprememba mu gre očitno na živce. Človek postane nekam mrk, za vsako stvar še dokaj občutljivijsi kot sicer, itd. Ta pojav bi se dal morda razložiti s spremembo, ki nastaja v tekočini človekovega telesnega tkiva, kadar pade zračni pritisk.

Na podlagi te razlage, ki je bržčas precej pravilna, je nek učenjak temeljito proučil spremembe, ki nastajajo na človeku v trenutku, ko se bliža nevihta. Poklical je na pomoč tudi statistične podatke ter končno prišel do na-

slednjih trditev: Najpogostejši so samomori v času neviht in viharjev. V viharnih urah je tudi največ domačih preprirov v družini. Človek pri takšnih prilikah ni več sposoben tako jasno misliti in vsako stvar pravilno preценiti. Celotno življenje postanejo ob času nevihte dosti krotkeše in nič kaj nagnjene k temu, da bi druga drugo napadale. Takrat, kadar zračni pritisk pade in v skladu s tem tudi živo srebro v barometru, — razlaga tisti učenjak — se telesno tkivo zelo »napije« vode ter se napne kot nekakšna goba. Nasprotno pa se zgodi, kadar se zračni tlak zviša.

Širite najboljši slovenski
»Popoldnevnik« »Slov. dom«

J. RENARD ROMAN GRDEGA OTROKA

Korenček: »Tale se kar razleze na jeziku. Mama ga ponavadi kar dobro skuha. Ampak tak le ni, kakršen je tale. Varčevati mora z zabelo.«

Boter: »Veš, da me veseli, pokovec, ko te vidim, kako ješ. Stavim, da se pri materi nikoli ne naješ.«

Korenček: »Je pač tako, kakršen tek ima. Če je lačna, pojem toliko, kolikor poje sama. Ko sebi deva na krožnik, nadeva tudi meni drugič. Kadar ona preneha, preneham tudi jaz.«

Boter: »Pa bi ji rekel, naj ti še da, avša.«

Korenček: »To se lahko reče, ljubi moj. Sicer je pa zmeraj boljše, da se ne naješ do siteda.«

Boter: »Nimam otrok, ampak opici bi polizal zadnico, če bi bila moj otrok. Sicer pa — kakor veste.«

Pod konec dneva gresta v vinograd. Korenček gleda botra, kako vihti motiko in stopa za njim korak za korakom, ali pa leži na snopih trt, drži med zobmi bekvino vejico in gleda v nebo.

Studenec.

Korenček ne spi zato pri botru, ker je prenočevanje pri njem prijetno. Soba je mrzla in pernica je pretopla. Perje dé dobro starim botrovim udom, zato pa se deček v njem brž spoti. Ampak spi vsaj daleč od svoje matere.

»Torej se je počeno bojiš?« pravi boter.

Korenček: »Boljše rečeno — ona se me premalo baji. Kadar hoče brata nabit, popade brat metlišče, se postavi pred njo, in, častna beseda, da se ga ne loti. Zato ga prijemlje rajši

zlepa. Pravi, da je Feliksov značaj tako rahel, da ne opraviš nič pri njem s tepežem. Tepež da se boljše prilaga meni?«

Boter: »Moral bi poskusiti z metlo, Korenček.«

Korenček: »Ah, če bi si upal! S Feliksom sva se dostikrat stepla, zares ali za šalo. Prav tako močan sem kakor on. Branil bi se kakor on. Ampak kar vidim, kaj bi bilo, če bi stopil z metlo pred mamó. Mislila bi, da sem ji jo nalašč prinesel. Padla bi mi iz rok in ona bi jo zgrabila. Morebiti bi se mi celo zahvalila, preden bi me mahnila.«

Boter: »Spi, pokovec, spi!«

Ne eden ne drugi ne more spati. Korenček se obrne, duši se in hlipta za zrakom in staremu botru se smili.

Prav tedaj, ko bi bil skoraj zaspal, pa ga boter nenadoma zgrabi za roko.

»Si tu, pokovec?« pravi. »Sanjalo se mi je, mislil sem, da si v studencu. Se spominjaš studenca?«

Korenček: »Kakor da sem še zdaj v njem, boter. Saj ti ne očitam, ampak dostikrat mi govoriš o njem.«

Boter: »Ubogi moj pokovec, samo da se domislim, me vsega stres. Zaspal sem v travi, igral si se zraven studenca, zdrsnil si, padel, se otepal, in jaz, nesrečnik, nisem olišal nič. Komaj toliko je bilo vode v njem, da bi v njej utopil mačka. Pa nisi vstal. To je bila groza! Kaj nisi mislil več vstati?«

Korenček: »Veš, da se ne spominjam več, kaj sem mislil v studencu!«

Boter: »Nazadnje me tvoje čofotanje prebudi. Bil je že čas. Ubogi pokovec! Ubogi pokovec! Bruhal si kakor sesalka. Preoblekli so te, ti oblekli prazno obleko malega Bernardka.«

Korenček: »Da, jedla me je. Praskal sem se. Menda je bila iz žime.«

Boter: »Ne, pač pa mali Bernardek ni imel čiste srajce, da bi ti jo posodil. Danes se smejem, pa bi te bil eno minuto, eno sekundo pozneje lahko potegnil mrtvega iz vode.«

Korenček: »Bil bi že daleč.«

Boter: »Molči. Strašno sem potem zmerjal samega sebe in odtelej še nisem prebil ene mirne noči. Moj spanec je šel po gobe, to je moja kazen. Zaslužil sem jo.«

Korenček: »Jaz, boter, je ne zaslužim in bi rad spal.«

Boter: »Spi, pokovec, spi.«

Korenček: »Če hočeš, da zaspim, ljubi boter, mi izpusti roko. Ko se bom naspal, me boš spet lahko prijel zanj. Pa tudi nogo odmakni, zaradi kocin na njih. Ne morem spati, če se me kdo dotika.«

Češplje.

Nekaj časa sta budna, premikata se po pernici in boter pravi:

»Pokovec, spiš?«

Korenček: »Ne, boter.«

Boter: »Jaz tudi ne. Rad bi vstal. Če hočeš, greva po gliste.«

»To je misel,« pravi Korenček.

Skočita s postelje, se oblečeta, prižgeta svetilko in gresta na vrt.

Korenček nosi svetilko, boter pa pločevinasto škaflo, do polovice napolnjeno z mokro zemljo. V njej goji zalogo glist za ribji lov. Pokriva jih z vlažnim mahom, tako da mu jih nikoli ne manjka. Kadar ves dan dežuje, je lov na gliste obilen.

»Pazi, da katere ne pohošiš,« pravi Korenčku. »Stopaj previdno. Če bi se ne bal prehlada, bi bil nataknil samo nogavice. Pri najmanjšem šumu se umakne glista v svojo luknjo. Dobiš jo samo takrat, če je že predaleč od luknje. Prijeti jo moraš nagnatoma, jo malo stisniti, da se ti ne izmuzne. Če se je napol že umaknila v svojo luknjo, jo izpusti. Lahko bi jo sicer pretrgal. Pretrgana glista pa je zanič. Najprej škoduje drugim glistom in je izbirčne ribe tudi ne primejo. Nekateri ribiči varčujejo s svojimi glistami. Ne ravna prav. Lepe ribe ulovijo samo s celimi in živimi glistami, ki se zvijajo v vodi. Riba misli, da glista beži, pohiti za njo in v dobri veri vse skupaj požre.«

»Skoraj vsaka mi uide,« momlja Korenček, »in čisto umazane prste imam od njihove umazane slin.«